

Uzm. Psk. Dan.
Osman GÖNÜLTAŞ

Doktora Öğrencisi, Burdur Mehmet Akif Ersoy
Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Burdur, Türkiye

E- Posta : ogonultasmlt@gmail.com

0000-0003-1904-5121

Doç. Dr.
Özlem TAGAY

Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Eğitim
Fakültesi, Burdur, Türkiye

E- Posta : ozlemtagay@mehmetakif.edu.tr

0000-0002-9821-5960

Araştırma Makalesi

Geliş/Received : 26.03.2020
Kabul/Accepted : 26.04.2020

Research Paper

Üstün Yetenekli Ortaokul Öğrencileri İçin Psiko-Sosyal Özellikler Ölçeğinin Geliştirilmesi ve Psikometrik Özelliklerinin İncelenmesi

ÖZET

Bu araştırmanın amacı üstün yetenekli ortaokul öğrencilerinin psiko-sosyal özelliklerini ölçmeye yarayan geçerli ve güvenilir bir ölçek geliştirmektir. Bu amaçla öncelikle alan yazın taraması yapılarak üstün yeteneklilerin psiko-sosyal özellikleri ile ilgili kavramsal çerçeve oluşturulmuştur. Araştırmanın çalışma grubunu Isparta, Konya ve Burdur il merkezlerinde bulunan Bilim ve Sanat Merkezlerinde 5, 6, 7 ve 8. sınıfa devam eden 163 öğrenci oluşturmaktadır. Geliştirme çalışmasında açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör analizine başvurulmuş, madde ayırıcılıkları belirlenmiş, Cronbach Alpha güvenilirlik sayısı hesaplanmıştır. Açıklayıcı faktör analizi sonucunda toplam varyansın % 55,30'u açıklanmıştır. Faktörlerin açıklanan varyansa katkıları ise “%11,91” ile “%17,85” arasında değişmektedir. Ölçeğin dört faktörlü yapısının doğrulanması amacıyla yapılan doğrulayıcı faktör analizinde Ki-kare ($\chi^2=248,71$, $sd=164$, $p=0.00$) değerinin anlamlı olduğu görülmüştür. Uyum indeksi değerleri ise $RMSEA=.052$, $CFI=.95$, $IFI=.95$, $AGFI=.85$ olarak bulunmuştur. Bu doğrultuda ölçek için dört faktörlü yapının uygun olduğu söylenebilir. Cronbach Alfa iç tutarlılık güvenilirlik katsayıları ölçeğin bütünü için .78, “Sosyal Beceri” faktörü için .77, “Mükemmeliyetçilik” faktörü için .85, “Empati” faktörü için .66, “Kendine Güven” faktörü için .78 olarak bulunmuştur. Ölçeğin geneli için test tekrar test güvenilirliği .71 ve ölçeğin bütünü için iki yarı test güvenilirliği ise .73 bulunmuştur. Elde edilen bulgular doğrultusunda, 20 madde ve 4 faktörden oluşan Üstün Yetenekli Ortaokul Öğrencileri İçin Psiko-Sosyal Özellikler Ölçeğinin geçerli ve güvenilir olduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: *Üstün Yetenekliler, Sosyal Beceri, Mükemmeliyetçilik, Empati, Kendine Güven*

Developing A Psycho-Social Characteristics Scale For Gifted Secondary School Students and Examination of Psychometric Properties

ABSTRACT

The main aim of this study is to develop a scale to measure the psychosocial characteristics of gifted students. Firstly, in order to form the scale, literature review was made to define the conceptual framework related to psychosocial characteristics of gifted students. The work group of the study was 163 students from fifth, sixth, seventh and eighth grades attending Science and Arts centers in Isparta, Konya and Burdur. In the development phase of the study, exploratory and confirmatory factor analysis was applied, item discrimination was determined and Cronbach Alpha reliability coefficient was calculated respectively. In consequence of exploratory factor analysis, 55.30% of the total variance was explained. The contribution of the factors to the explained variance varies between, “11.91%” and “17.85%”. In the confirmatory factor analysis conducted to confirm the four-factor structure of the scale, Chi-square value ($\chi^2 = 248.71$, $sd = 164$, $p = 0.00$) was found to be significant. On the other hand, compliance index values was found as $RMSEA=.052$, $CFI=.95$, $IFI=.95$, $AGFI=.85$. In the light of those values, it can be indicated that four-factor structure is appropriate for the scale. Cronbach Alpha internal consistency reliability coefficients were .78 for the whole scale, and internal consistency coefficient for Social Skill factor was .77, Perfectionism factor was .85, Empathy factor was .66, Self-Confidence factor was .78 in the research. Test-retest reliability for the overall scale was .71, and two half-test reliability for the whole scale was .73. As a result of findings obtained from the research, it can be stated that Psycho-Social Characteristics Scale for Gifted Secondary School Students consisting of 20 items and 4 factors is valid and reliable.

Keywords: *Gifted Students, Social Skill, Perfectionism, Empathy, Self-Confidence*

GİRİŞ

Üstün yetenekli çocuklar gelecekte önemli bir lider, bilim insanı ve sanatçı olabilecek bireylerdir. Bu bireyler bir toplum için büyük bir fırsattır ve topluma her alanda yön verebilecek kişilerdir (Çelikten, 2017). Üstün yetenekli bireylerin bir toplum için faydalı olabilmesi için öncelikle sahip oldukları özelliklerinin bilinmesi gerekir (Çitil ve Ataman, 2018). Üstün yetenekliler, farklı yetenek alanında ya da zekâ olarak akranlarından üstün performans gösteren ve diğer alanlarda da ortalama düzeyde özelliğe sahip bireylerdir (Ataman, 2009). Başka bir tanımda ise, üstün yetenekli çocuk, akranlarından hızlı öğrenen; yaratıcılık, sanat, liderliğe ilişkin kapasitede önde olan, özel akademik yeteneğe sahip, soyut fikirleri anlayan, farklı ilgi alanlarına sahip ve yüksek performans gösterebilen bireyler olarak tanımlanmaktadır (M.E.B. Bilsem Yönergesi, 2016).

Üstün yetenekli öğrencilerde genel olarak mükemmeliyetçilik, liderlik, otorite ile çatışma eğilimi, merak, kendisinden büyüklerle arkadaşlık etme, iyi bir gözlem gücü, analiz, ilişki kurabilme ve akıl yürütme gücü, problem çözme becerisi, genel olarak akademik başarı, geniş bir hayal gücü, yaratıcılık ve üretkenlik, gelişmiş bir mizah gücü, aşırı duyarlılık gibi özellikler görülmektedir (Altun ve Yazıcı, 2018; Çitil ve Ataman, 2018; Delisle, 1985). Üstün yetenekli çocukların mükemmeliyetçi kişilik özellikleri, kişiler arası iletişim veya sosyal becerileri, empatik eğilimleri, kendine güven duyguları birçok çalışmada araştırma konusu olmuştur (Kahraman ve Bulut-Pedük, 2014; Küçük, 2017; Leana-Taşcılar ve Kanlı, 2014; LoCicero ve Ashby, 2000; Oğurlu ve Yaman, 2010; Orange, 1997; Parker, 2000; Tan ve Chun, 2013; Topçu ve Leana-Taşcılar, 2016). Aşağıda ölçekte yer alması düşünülen psiko-sosyal kişilik özellikleri ile ilgili alan yazında yer alan bilgilere yer verilmiştir.

Sosyal beceri, çevreye uyum sağlayarak ve etkili iletişim kurarak, kişilerarası çatışmalarla baş edebilme becerileri şeklinde tanımlanabilir (Matson, Matson ve Rivet, 2007). Sosyal beceri, insanlarla iyi ilişkiler kurabilmeyi, başkalarının duygu ve düşüncelerini önemsemeyi ve sosyal davranış için grup normlarını dikkate almayı içerir (Çetin, Alpa-Bilbay ve Albayrak-Kaymak, 2003). Çocukların sahip olduğu sosyal beceriler başkaları ile bir ilişki kurmasını kolaylaştırmaktadır. Alan yazın incelendiğinde; üstün yetenekli çocukların genellikle her şeyi mükemmel yapma düşüncesi, farklı ilgi alanlarına sahip olmaları sebebiyle farklı akran gruplarına ihtiyaç duymaları, daha iyi anlaşılacağını düşündüğü için yaşça büyük kişilerle arkadaşlık kurma gibi özellikleri nedeni ile akranlarıyla iletişim sorunları yaşamalarına, akranları tarafından dışlanmalarına sebep olmaktadır (Akkan, 2012). Özellikle dünyayı ve etraflarında olup bitenleri sürekli sorguladıkları için kişiler arası ilişkilerde uyum sorunları yaşayabilmektedirler (Özbay ve Palancı, 2011). Üstün yetenekli çocukların genellikle diğer akranları tarafından dışlandıkları ve yalnızlığı tercih ettiklerine ilişkin görüşlerle birlikte, üstün yetenekli akranlarıyla daha iyi iletişim kurdukları ve daha uyumlu oldukları söylenebilir (Saranlı ve Metin, 2012).

Sosyal bir varlık olan insan başkaları ile sürekli iletişim halindedir. İletişim bireylerin yaşamında olmazsa olmaz olgulardan biridir. İnsanlar ihtiyaçlarını karşılamak, duygu ve düşüncelerini paylaşmak, bilgi ve becerilerini geliştirmek amacıyla çevresiyle iletişim kurmaktadır. İletişimin gerçekleştiğinden söz edilebilmesi için, karşıdaki kişinin yerine kendini koymak, onun gibi düşünmek, onun gibi hissetmek kısaca onunla empati kurmak gerektiği söylenebilir (Açar, 2012; Eroğlu, 2018).

Empati, karşımızdaki kişinin duygularını, duygu yoğunluğunu ve anlamını anlamayı içerir. Empati de iki taraflıdır. Birincisi, iletişim kurulan kişinin mesajını doğru anlamak, ikincisi ise, mesajı veren kişinin duygularını anlayarak ona iletebilmektir (Voltan-Acar, 2003). Başkalarının duygu ve ihtiyaçlarına duyarlı olan üstün yetenekli çocukların kişilerarası ilişkilerde kolaylıkla empati kurabildikleri söylenebilir (Küçük, 2017). Alan yazın incelendiğinde üstün çocuklarla normal çocukların empatik becerileri arasında farklılık görülmediği (Derya-Küçük, 2017), üstünlerin normal çocuklara göre empatik becerilerinin yüksek olduğu (Bakar, Ishak, Abidin, 2013; Uyaroğlu, 2011) ve normal çocukların üstün çocuklara göre empatik becerilerin yüksek olduğu şeklindeki farklı (Özbaş, 2010; Van-Tassel-Baska, Olszewski-Kubilus ve Kulieke, 1994) araştırma bulgularına rastlamak mümkündür.

Üstün yetenekli çocukların en yaygın görülen kişilik özelliklerinden biri mükemmeliyetçi olmalarıdır (Cutts ve Moseley, 2001; Çağlar, 2004; Kahraman ve Bulut-Pedük, 2014; Köksal, 2007). Hollender'a (1965) göre olumsuz ve patolojik bir durum olan mükemmeliyetçi kişilik, bireyin hem kendisi hem de diğerleri için aşırı yüksek standartlar koymasındır. Hollender'a göre mükemmeliyetçi eğilime sahip bireylerin en iyi olana ulaşma hedeflerinin temelinde "yeteri kadar iyi değilim, daha iyisini yapmalıyım" düşüncesi yatmaktadır (Akt. Mızrak, 2006). Üstün yetenekli çocuklar kendilerine yüksek standartlar belirlerler ve beceri geliştirme sürecinde sabırsızdırlar (Özbay ve Palancı, 2011). Kendileri için çok yüksek standartlar belirleyen mükemmeliyetçi bireylerin performanslarına karşı aşırı eleştirel oldukları söylenebilir (Frost, Marten, Lahart, ve Rosenblate, 1990).

Güven, kişinin kendi inanç ve tutumlarına inanmasıdır (Warre, 2003). Kendine güven, bireyin kendisi hakkında olumlu ama gerçekçi düşüncelere sahip olmasıdır. Kendine güvenin temel taşları kişinin kendisine dair inançlarıdır (Kaya, 2006; Pajares, 2002). Kendine güven bireyin duygu, düşünce ve davranışlarında etkilidir. Kendine güven inancının yüksek olması bireyi kendi ile ilgili olumsuz algılara karşı koruyabilmektedir (Bandura, 1994). Kendine güveni yüksek olanlar potansiyellerini kullanabilen, günlük hayatta karşılaştığı sorunlara çözümler üretebilen, etkili iletişim becerilerine sahip, akademik başarısı yüksek, psikolojik anlamda daha dayanıklı bireylerdir (Saka, 2017). Yapılan araştırmalar (Altun ve Yazıcı, 2012; Korkmaz, 2017) akranlarına göre farklı gelişimsel özellikler gösteren üstün yeteneklilerin kendine güvenlerinin yüksek olduğunu göstermektedir.

Yapılan bu açıklamalar çerçevesinde bu çalışmada üstün yetenekli ortaokul öğrencilerinin psiko-sosyal özelliklerini ölçmeye yarayan bir ölçek geliştirilmesi amaçlanmıştır. Üstün yetenekli öğrencilerin gerek okul ortamında gerek aile ortamında gerekse sosyal çevrelerinde normal öğrencilere göre farklı özellikler gösterdikleri söylenebilir. Alan yazın incelendiğinde normal öğrenciler için geliştirilmiş ölçeklerin ve çalışmaların görece çok olmasına rağmen üstün yetenekli olan öğrencilere özgü çalışmaların daha az olduğu görülmektedir. Geliştirilecek olan bu ölçeğin üstün yetenekli öğrencilere yönelik yapılacak olan akademik çalışmalara katkı sunması beklenmektedir. Üstün yetenekli öğrencilerin mükemmeliyetçi eğilimleri, sosyal becerileri, empatik eğilimleri ve kendine güvenlerinin tek ölçek ile ölçülebilmesinin alana önemli bir katkıda bulunacağı ve bu konuda yapılacak yeni çalışmalara rehber olacağı düşünülmektedir.

YÖNTEM

Bu araştırma, üstün yetenekli ortaokul öğrencilerinin psiko-sosyal özelliklerini belirlemeye

yönelik bir ölçek geliştirme çalışmasıdır. Araştırmada betimsel tarama yöntemi kullanılmıştır. Betimsel yöntem var olan yapıyı herhangi bir işlem yapmadan yansıtan, bir grubun belirli özelliklerini belirlemek için verilerin toplanmasını amaçlayan çalışmalardır (Büyüköztürk, Kılıç-Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2016). Üstün Yetenekli Ortaokul Öğrencileri İçin Psiko-Sosyal Özellikler Ölçeğini geliştirme sürecine yönelik izlenen aşamalar aşağıda verilmiştir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Burdur, Isparta ve Konya illerinde bulunan Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden ‘Genel Yetenek’, ‘Genel Yetenek ve Resim ve “Genel Yetenek ve Müzik” alanlarından tanılanmış 5.,6.,7. ve 8. sınıfa devam eden toplam 163 ortaokul öğrencisi oluşturmaktadır. Çalışma grubu ile ilgili demografik bilgiler Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Örneklemeye Ait Tanımlayıcı İstatistik Bulgular

Faktör	Değişken	n	%
Cinsiyet	Kız	81	49,7
	Erkek	82	50,3
Sınıf Düzeyi	5.sınıf	80	49,1
	6.sınıf	31	19,0
	7.sınıf	21	12,9
	8.sınıf	31	19,0
Yetenek Alanı	Genel Yetenek	136	83,4
	Genel Yetenek ve Resim	15	9,2
	Genel Yetenek ve Müzik	12	7,4
Toplam Öğrenci Sayısı		163	100,0

Tablo 1 incelendiğinde katılımcıların %49,7’si (n=81) kız, %50,3’ü (n=82) ise erkek öğrenci olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılanların %49,1’i (n=80) 5.sınıf, %19,0’ı (n=31) 6.sınıf, %12,9’u (n=21) 7.sınıf, %19,0’ı (n=31) ise 8.sınıf öğrencisidir. Katılımcıların %83,4’ünün (n=136) yetenek alanı “genel yetenek”, %9,2’sinin (n=15) yetenek alanı “genel yetenek ve resim”, %7,4’ünün ise yetenek alanı “genel yetenek ve müzik” olduğu görülmektedir.

Veri Toplama Araçları

Özel/Üstün Yetenekli Öğrenciler İçin Sosyal Beceri Ölçeği: Özel/üstün yetenekli ortaokul öğrencilerinin sosyal becerilerini değerlendirmeye yönelik geliştirilmiş olan ölçek 37 maddelik likert tipi 4’lü (hiçbir zaman, ara sıra, sık sık, her zaman) derecelendirmeye sahip, sekiz faktörden oluşan (özgüven, duyarlılık, öz eleştiri yapabilme, sosyal kabul, güvengenlik, nezaket kuralları, mizah ve etkin dinleme) öz bildirim ölçeğidir. Bu sekiz faktörün birlikte ölçeğe ilişkin açıkladıkları varyans % 55.028’dir. Ölçek sekiz faktörlü bir yapıda olmasına rağmen ölçekten toplam puan alınabilmektedir. Ölçeğin tamamı için Cronbach Alpha iç tutarlık katsayısı .92 olarak bulunmuştur. Alt faktörler için yapılan Cronbach Alpha iç tutarlık analizinde cronbach alpha değerleri ise sırası ile birinci faktör

için; .89, ikinci faktör için; .77, üçüncü faktör için; .72, dördüncü faktör için; .70, beşinci faktör için; .63, altıncı faktör için; .70, yedinci faktör için, .62, sekizinci faktör için ise .61 olarak bulunmuştur. Ayrıca ölçeğe split half test yarılama tekniği uygulanmış ve sonucunda birinci yarı için Cronbach Alpha.83, ikinci yarı için de .88 olarak bulunmuştur (Karataş ve Tagay, 2019).

KA-Sİ çocuk ve Ergenler İçin Empatik Eğilim Ölçeği: Ölçek çocuk ve ergenlerin empatik eğilimlerini ölçmek için geliştirilmiştir. Bu çalışmada ölçeğin “Ergen Formu” kullanılmıştır. KA-Sİ Ergen Formu, 10’u duygusal, 7’si bilişsel empatiyi ölçmek üzere toplam 17 maddeden oluşmaktadır. Ölçekten alınan puanlar arttıkça empatik eğilim artmakta, düştükçe empatik eğilim azalmaktadır. KA-Sİ EEÖ Ergen Formunun iç tutarlılığını gösteren Cronbach Alfa katsayısı, ölçeğin tümü için .87, duygusal empati için .82 ve bilişsel empati alt boyutu için ise .82 bulunmuştur. Ölçeğin test-tekerrar test güvenilirlik katsayısı ölçeğin tümü için .75, duygusal empati alt boyutu için .73 ve bilişsel empati alt boyutu için .69 olarak bulunmuştur. Test-tekerrar test güvenilirlik çalışmasının yapıldığı grubun verileri üzerinden yapılan hesaplamalarda ölçeğin tümü için Cronbach Alfa katsayısı .91, duygusal empati için .89 ve bilişsel empati için .81 bulunmuştur (Kaya ve Siyez, 2010).

Ölçek Geliştirme Süreci

Ölçek geliştirilmeden önce üstün yetenekli öğrencilerin psiko-sosyal özellikleri ile ilgili alan yazın çalışması yapılmış ve bu özellikler kapsamında hazırlanan ölçme araçları incelenmiştir. Bununla birlikte 11 öğrenci ile nitel veri toplanmıştır. Nitel veri toplama aracı olarak uzman desteği sonucu oluşturulan 4 maddelik yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formundan elde edilen veriler ve alan yazın doğrultusunda öğrencilerin psiko-sosyal özellikleri ile ilgili mükemmeliyetçilik, sosyal beceri, empati ve kendine güven özelliklerine ilişkin maddeler yazılmıştır. Alan yazın ve benzer ölçme araçları (Kaya ve Siyez, 2010; Cansoy, Türkoğlu ve Parlar, 2016; Uz-Baş, 2010; Yaya-Kocayörük, 2000) incelendikten sonra yazılan toplam 73 madde rehberlik ve psikolojik danışma alanından beş uzmanın görüşüne sunulmuştur. Uzmanlar her bir maddeyi ifade düzgünlüğü, ifade anlaşılabilirliği ve ölçülmek istenen davranışı tam olarak kapsayıp kapsamadığı yönünden değerlendirmişlerdir. Uzmanların maddeler ile ilgili gerekli düzeltmeleri ve önerileri sonrası ölçek deneme formu 69 maddeden oluşmuştur. Küçük bir grup üzerinde pilot bir uygulama yapılmıştır. Daha sonra, ölçek formunun dilbilgisi kuraları ve anlam açısından uygunluğu, bir Türkçe öğretmeni tarafından incelenmiş ve gelen öneriler dikkate alınarak ilgili düzeltmeler yapılmıştır. Pilot uygulama sonrası öğrencilerden de gelen öneriler sonrası sadece 2 madde ile ilgili düzenleme yapılmıştır. Örnek maddeler şu şekildedir; “Çevremdekilerle göz teması kurarak iletişim kurarım.”, “Çevremdeki kişiler tarafından takdir edilmek için mükemmel olmak zorundayım”, “Çok sevdiğim birinin duygularını yüz ifadesinden ve ses tonundan rahatlıkla fark ederim”, “Katıldığım projelerde ön planda olmayı tercih ederim”, “Keşke başka biri olarak dünyaya gelseydim diye düşünürüm”. Ölçek deneme formu, ilgili davranışın sıklığına göre, Tamamen Katılıyorum (5), Katılıyorum (4), Kısmen Katılıyorum (3), Katılmıyorum (2), Hiç Katılmıyorum (1) derecelendirme olmak üzere 5’li Likert ölçeği şeklinde toplam 69 maddeden oluşmuştur.

Verilerin Toplanması

Öncelikle araştırma öncesi Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğünden ve araştırmada kullanılan ölçeklerin fikir hakkı sahiplerinden gerekli izinler alınmıştır. Araştırma verileri Isparta, Burdur ve Konya illerindeki Bilim ve Sanat Merkezine devam eden öğrencilerden toplanmıştır. Isparta ve Burdur illerinde araştırmacı tarafından öğrencilere araştırmanın içeriği ve ölçekler ile ilgili gerekli açıklamalar yapıldıktan sonra ölçeklerin öğrenciler tarafından doldurulması sağlanmıştır. Konya ilinde ise rehberlik öğretmeni ile iletişime geçilerek araştırma ve ölçeklerle ilgili detaylı bilgiler verildikten sonra öğrencilerin ölçekleri doldurması sağlanmıştır. Araştırmacılara ulaşılan ölçekler incelenmiş ve eksik doldurulan ya da içtenlikle cevaplanmadığı düşünülen ölçekler çalışma kapsamına alınmamıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmanın çalışma grubunu oluşturan toplam 163 öğrenciden gelen yanıtlar doğrultusunda ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmıştır. Araştırma kapsamında faktör analizinin yapılabilmesi için gerekli görülen örneklem büyüklüğü incelenmiş, çalışma grubu yeterli görülmüştür (Şencan, 2005; Büyüköztürk, 2012). Ölçeğin yapı geçerliğini belirlemek için açımlayıcı faktör analizi (AFA) yapılmıştır. Ölçeğin alt boyutları ve toplam güvenilirlikleri için Cronbach Alpha katsayısı hesaplanmıştır. Ayrıca AFA ile ortaya konulan yapının doğruluğunun test edilebilmesi için doğrulayıcı faktör analizi (DFA) yapılmıştır.

BULGULAR

Bu bölümde “Üstün Yetenekli Ortaokul Öğrencileri İçin Psiko-Sosyal Özellikler Ölçeği” geçerlik ve güvenilirlik analizlerine ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Açımlayıcı Faktör Analizi

Açımlayıcı faktör analizinin yapılabilmesi için ilk olarak veri yapısının faktör analizi için uygunluğunun belirlenmesi gerekmektedir. Bu amaçla Kaiser Meyer Olkin (KMO) katsayısı hesaplanmış, Bartlett's Sphericity testi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucunda KMO değeri .773 çıkmıştır. Bu KMO değeri verilerin analiz için “iyi” düzeyde ve yeterli olduğunu göstermektedir. Bartlett's Sphericity değeri ise ($\chi^2=1059,090$, $p<.00$) çıkmıştır. Bartlett's Sphericity anlamlılık değerinin .05'ten küçük olmasından dolayı korelasyon matrisinden faktör çıkarılabileceği görülmektedir (Şencan, 2005; Büyüköztürk, 2012). Bu sonuçlara göre verilerin faktör analizi için uygun olduğu söylenebilir.

Analizde faktör yükleri en az .40 olarak belirlenmiştir. Yapılan faktör analizi sonucunda düşük faktör (<.40) yüküne sahip ve birden fazla faktöre giren her bir madde ölçekten çıkarılarak analiz tekrar edilmiştir. Bu maddelerin elenmesinden sonra 20 madde ile yinelenen faktör analizi sonucunda 4 faktör altında yüksek yük değerlerine sahip bir yapı elde edilmiştir. Açımlayıcı faktör analizi sonrası elde edilen bulgular Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Üstün Yetenekli Ortaokul Öğrencileri İçin Psiko-Sosyal Özellikleri Ölçeği'nin Açımlayıcı Faktör Analizi Sonuçları

Maddeler	1.Faktör	2.Faktör	3.Faktör	4.Faktör
m2	,799			
m3	,754			
m5	,652			
m1	,632			
m4	,602			
m7		,827		
m9		,805		
m11		,787		
m10		,755		
m6		,699		
m8		,683		
m14			,776	
m12			,747	
m13			,627	
m15			,556	
m20				,826
m19				,781
m17				,660
m18				,625
m16				,613

Tablo 2'de açımlayıcı faktör analizine ilişkin faktör yükleri yer almaktadır. Tablo 1 incelendiğinde analize alınan 20 maddenin dört faktör altında toplandığı görülmektedir. Boyutlarda yer alan madde içeriklerine bakılarak ölçeğin birinci faktörü "Sosyal Beceri (SB)", ikinci faktörü "Mükemmeliyetçilik (M)", üçüncü faktörü "Empatik Eğilim (EE)" ve dördüncü faktörü "Kendine Güven (KG)" boyutu olarak adlandırılmıştır. SB boyutunda faktör yükü .60 ve .79 arasında değişen beş, M boyutunda faktör yükü .69 ve .82 arasında değişen altı, E boyutunda faktör yükü .55 ve .77 arasında değişen dört ve KG boyutunda faktör yükü .61 ve .82 arasında değişen beş madde vardır.

Tablo 3. Üstün Yetenekli Ortaokul Öğrencileri İçin Psiko-Sosyal Özellikleri Ölçeği Alt Boyutlarının Özdeğerleri Ve Açıkladıkları Varyans

Alt Boyutlar	Özdeğer	Açıklanan Varyans
Faktör 1	2,705	13,526
Faktör 2	2,183	11,915
Faktör 3	3,571	17,856
Faktör 4	2,602	13,012
Toplam	11,061	55,309

Tablo 3 incelendiğinde faktörlerin toplam varyansın %55,309'unu açıkladığı, faktör öz değerlerinin ise "3,58" ile "2,19" arasında değiştiği görülmektedir. Faktörlerin açıklanan varyansa katkıları

“%11,91” ile “%17,85” arasında değişmektedir. Büyüköztürk (2012)’e göre %40 ile %60 arasında açıklanan varyans çok faktörlü yapılar için yeterli görülmektedir. Bu çerçevede açıklanan varyansın kabul edilebilir düzeyde olduğu söylenebilir.

Tablo 4. Üstün Yetenekli Ortaokul Öğrencileri İçin Psiko-Sosyal Özellikleri Ölçeği'nin Alt Faktörler Arasındaki Korelasyonlar

Faktörler	1	2	3	4
1. Sosyal Beceri	1			
2.Mükemmeliyetçilik	.294**	1		
3.Empati	.202**	.375**	1	
4.Kendine Güven	.343**	-.008**	.299**	1

**p<.05 düzeyinde anlamlıdır

Tablo 4'te Üstün Yetenekli Ortaokul Öğrencileri İçin Psiko-Sosyal Özellikleri Ölçeğinin alt faktörleri ve alt faktörlerinin toplam puanla arasındaki korelasyon değerleri görülmektedir. Bulgular incelendiğinde Mükemmeliyetçilik ve Kendine Güven faktörleri arasında olumsuz diğer faktörlerin ise kendi aralarında olumlu ve anlamlı ilişki içinde olduğu görülmektedir.

Ölçüt Bağımlı Geçerlik

Üstün Yetenekli Ortaokul Öğrencileri İçin Psiko-Sosyal Özellikleri Ölçeğinin ölçüt bağımlı geçerliliğini belirlemek amacıyla Özel/Üstün Yetenekli Öğrenciler İçin Sosyal Beceri Ölçeği ve KA-Sİ Çocuk ve Ergenler İçin Empatik Eğilim Ölçeği arasındaki ilişki incelenmiş ve elde edilen sonuçlar Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. Üstün Yetenekli Ortaokul Öğrencileri Psiko-Sosyal Özellikleri Ölçeği Benzer Ölçekler Geçerliğine İlişkin Bulgular

	Toplam KASİ	Toplam SBÖ
PSÖ	.530**	.674**

**p<.01 düzeyinde anlamlıdır.

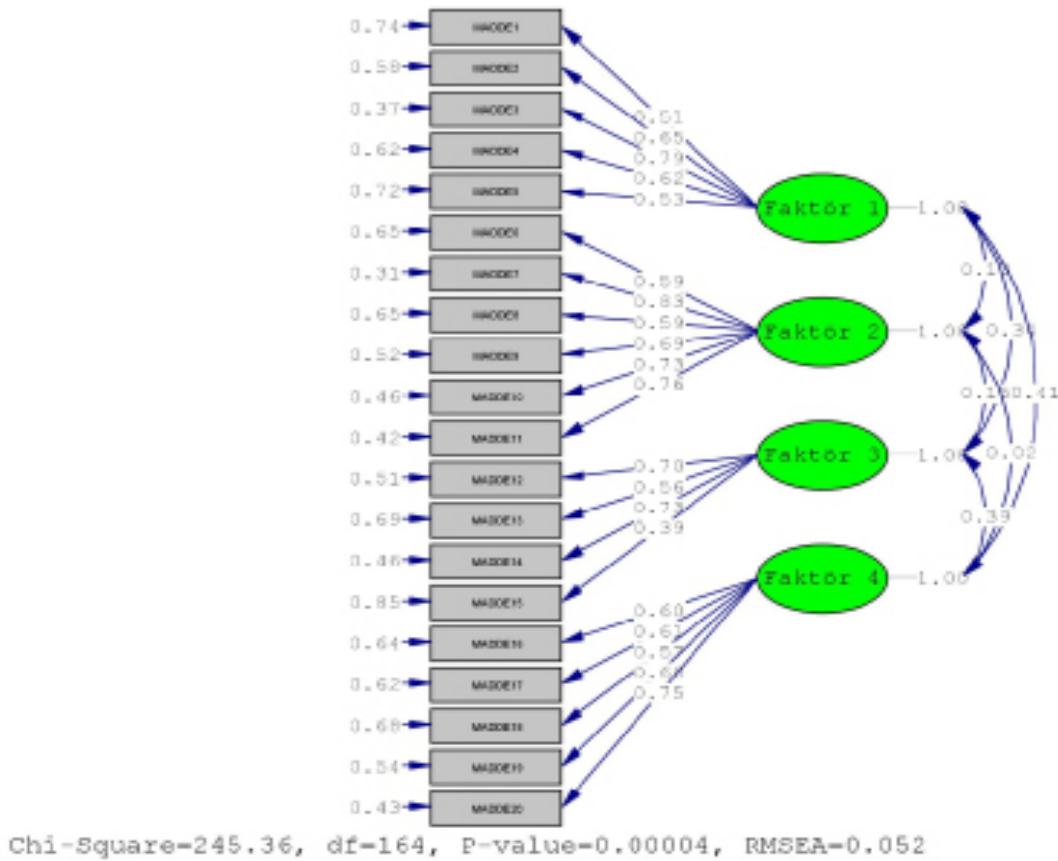
Tablo 5 incelendiğinde Üstün Yetenekli Ortaokul Öğrencileri İçin Psiko-Sosyal Özellikler Ölçeğinin Özel/Üstün Yetenekli Öğrenciler İçin Sosyal Beceri Ölçeği ve KA-Sİ Çocuk ve Ergenler İçin Empatik Eğilim Ölçeği ile pozitif yönde anlamlı korelasyona sahip olduğu görülmektedir. Elde edilen bulgular doğrultusunda PSÖ'nün ölçüt geçerliliğinin sağlandığı söylenebilir.

Doğrulayıcı Faktör Analizi

Üstün Yetenekli Ortaokul Öğrencileri İçin Psiko-Sosyal Özellikler Ölçeğinin açımlayıcı faktör analizi sonucunda ulaşılan dört faktörün yapısal geçerliği Lisrel 8,71 programı kullanılarak doğrulayıcı faktör analizi ile test edilmiştir. DFA sonucunda Ki Kare ($\chi^2=248,71$), serbestlik derecesi

($df=164$, $p=0.00$) oranının $\chi^2/df=1.51$ olduğu belirlenmiştir. Ki kare serbestlik derecesi oranının 2 den düşük olması iyi uyumu göstermektedir (Şimşek, 2007). Uyum iyiliği incelendiğinde RMSEA=.052, CFI=.95, IFI=.95, AGFI=.85 olduğu görülmüştür. RMSEA değerinin .08'ten küçük olması, CFI ve IFI değerlerinin .90 ya da üzerinde olması ve AGFI değerinin .85 ve üzerinde olması kabul edilebilir iyilik değerleri olarak kabul edilmektedir (Şimşek, 2007). Bu doğrultuda PSÖ ile ilgili kuramsal olarak da desteklenen dört faktörlü yapının uygun olduğu söylenebilir.

Yapılan DFA sonucunda elde edilen model, şekil 1'de sunulmuştur.

Şekil 1. PSÖ'ye ilişkin Path Diyagramı

Şekil 1 incelendiğinde tüm maddeler için madde analizi yapılmış ve madde toplam korelasyonlarının .31 ile .85 arasında olduğu görülmektedir. Madde toplam korelasyon değerlerinin ölçülecek özelliği ayırt etme açısından en az .30 ve üzerinde olması beklenir (Büyüköztürk, 2013). Bu durumda ölçekte yer alan maddelerin madde toplam korelasyon değerlerinin yeterli düzeyde olduğu söylenebilir.

Güvenilirlik Analizi

Ölçeğin 20 maddesinin güvenilirliği için Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı hesaplanmıştır. "Sosyal Beceri" faktörü için iç tutarlılık katsayısı .77, "Mükemmeliyetçilik" alt faktörü için iç tutarlılık katsayısı .85, "Empati" faktörü için iç tutarlılık katsayısı .66, "Kendine Güven" faktörü için .78'dir. Ölçeğin tümü için elde edilen iç tutarlılık katsayısı ise .78 olarak belirlenmiştir. Bu sonuçlar

ölçeğin bütününe ve tüm alt faktörlerin Cronbach Alpha güvenilirlik katsayılarının yeterli düzeyde olduğunu göstermektedir. Ölçeğin geneli için test tekrar test güvenilirliği .71 ve ölçeğin bütünü için iki yarı test güvenilirliği ise .73 çıkmıştır. Bir ölçek geliştirme ve uyarlama çalışmalarında güvenilirlik katsayısı .70 ve üzerinde olan ölçeklerin güvenilir olduğu göz önüne alındığında PSÖ'nün test tekrar ve iki yarı test güvenilirlik katsayılarının yeterli düzeyde olduğu görülmektedir (Landis ve Koch, 1977; Robinson, Shaver ve Wrightsman, 1991).

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Üstün yetenekli bireyler normal gelişim gösteren akranlarına göre farklı psiko-sosyal özellikler göstermektedir (Bahtiyar ve Şahin, 2017; Çitil ve Ataman, 2018; Eren, Ömerelli-Çete, Avcil ve Baykara, 2018; Kartel ve Tortop, 2019; Kök ve Demiralp, 2018; Oğurlu ve Yaman, 2010; Özbay ve Palancı, 2011; Uyaroğlu, 2011). Bu durum dikkate alındığında üstün yetenekli öğrenciler için geliştirilmiş ölçekler alan çalışanlarına ve araştırmacılara yarar sağlayacağı düşünülmektedir. Bu amaçla bu çalışmada, üstün yetenekli ortaokul öğrencilerinin psiko-sosyal özelliklerini belirlemek amacıyla; sosyal beceri, mükemmeliyetçilik, empati ve kendine güven olmak üzere 4 alt faktörden oluşan 20 maddelik bir ölçek geliştirilmiştir. Ölçeğin alt faktörlerinden sosyal beceri alt faktörü 5 maddeden oluşmaktadır. Bu faktörde yer alan bazı örnek maddeler şunlardır: “Arkadaşlarım arasında sevilen biriyim.”, “Duygu ve düşüncelerimi karşımdaki kişiye rahatlıkla ifade ederim”. Bu alt faktörden alınabilecek en düşük puan 5, en yüksek puan ise 25'tir. Yüksek puan sosyal becerinin yüksek olduğunu göstermektedir. Mükemmeliyetçilik alt faktörü 6 maddeden oluşmaktadır. Bu faktörde yer alan bazı örnek maddeler şunlardır: “Çevremdeki kişiler tarafından takdir edilmek için mükemmel olmak zorundayım”, “İnsanlardan yeterli saygı görmem için her zaman başarılı olmam gerekir”. Bu alt faktörden alınabilecek en düşük puan 6 en yüksek puan 30'dur. Yüksek puan mükemmeliyetçi eğilimin yüksek olduğunu göstermektedir. Bu alt faktörden düşük puan alınması beklenen bir durumdur. Empati alt faktörü 4 maddeden oluşmaktadır. Bu faktörde yer alan bazı örnek maddeler şunlardır: “Çok sevdiğim birinin duygularını yüz ifadesinden ve ses tonundan rahatlıkla fark ederim”, “Başkalarının ne hissettiğini dikkate alırım”. Bu alt faktörden alınabilecek en düşük puan 4 en yüksek puan 20'dir. Yüksek puan empatik eğilimin yüksek olduğunu göstermektedir. Kendine güven alt faktörü ise 5 maddeden oluşmaktadır. Bu faktörde yer alan bazı örnek maddeler şunlardır: “Sahip olduğum yeteneklere güvenirim”, “Kendimi olduğu gibi kabul ederim”. Bu alt faktörden alınabilecek en düşük puan 5, en yüksek puan ise 25'tir. Yüksek puan kendine güvenin yüksek olduğunu göstermektedir. Ölçekte ters madde olmadığı için ters yönde puanlama yapılmamaktadır.

Açımlayıcı faktör analizi sonrası elde edilen dört faktörlü ve 20 maddeden oluşan Üstün Yetenekli Ortaokul Öğrencileri İçin Psiko-Sosyal Özellikler Ölçeğinin uyumlu bir model oluşturup oluşturmadığını test etmek amacıyla doğrulayıcı faktör analizi (DFA) yapılmıştır. DFA sonucunda elde edilen uyum değerlerinin bazılarının iyi uyum aralığında bazılarının ise kabul edilebilir uyum aralığında yer aldığı ortaya çıkmıştır. AFA ve DFA sonuçları dikkate alındığında, Üstün Yetenekli Ortaokul Öğrencileri İçin Psiko-Sosyal Özellikler Ölçeğinin üstünlerin psiko-sosyal özelliklerini ölçebilmesi için geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğu sonucu çıkmıştır.

Sonuç olarak, Üstün Yetenekli Ortaokul Öğrencileri İçin Psiko-Sosyal Özellikler Ölçeği üs-

tünlerde yoğun olarak çalışılan sosyal beceriler, mükemmeliyetçi eğilim, empatik eğilim ve kendine güven ile ilgili özelliklerin tek ölçekle değerlendirilebileceği bir ölçek olarak araştırmacılara kolaylık sağlayacağı söylenebilir. Üstün Yetenekli Ortaokul Öğrencileri İçin Psiko-Sosyal Özellikler Ölçeği sadece ortaokul öğrencileri için geliştirilmiştir. Benzer ölçek farklı kademedeki üstün yetenekli öğrenciler için de uyarlanabilir. Bu çalışmanın özellikle veri toplama aşamasında üstün yetenekli öğrencilere ulaşma konusunda sıkıntı yaşandığından ölçeğin daha fazla üstün yetenekli öğrencilerle gerçekleştirildiği çalışmalar artırılabilir.

KAYNAKÇA

- Akkan, H.(2012). Üstün zekalı 6-8. sınıf öğrencilerinin iki farklı akademik ortamdaki *sosyometrik statülerine göre empatik* eğilimleri, yaşam doyumları ve aile yaşantıları. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Akkanat, H. (2004). Üstün veya özel yetenekliler. M. R. Şirin ve diğerleri (Ed.). Üstün yetenekli çocuklar seçilmiş makaleler kitabı (s.155-168). İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.
- Ataman, A. (2009). *Özel gereksinimli çocuklar ve özel eğitime giriş* (7. bs.). Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Altun, F. ve Yazıcı, H. (2012). Üstün yetenekli öğrencilerin benlik kavramları ve akademik öz-yeterlik inançları: karşılaştırmalı bir çalışma. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23, 319-334.
- Altun, F. ve Yazıcı, H. (2018). Türkiye'deki üstün yetenekli öğrencilerin psikolojik danışma ve rehberlik ihtiyaçları. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 19(2), 355-378.
- Bahtiyar, M. ve Şahin, F. (2017). Üstün yetenekli öğrencilerin rehberlik gereksinimi. *SDU International Journal of Educational Studies*, 4(2), 140-154.
- Bakar, A. Y. A., Ishak, N. M., ve Abidin, M. H. Z. (2013). The relationship between domains of empathy and leadership skills among gifted and talented students. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 116, 765-768.
- Bandura, A. (1994). Self efficacy. V. S. Ramachaudran (Ed.), *Encyclopedia of Human Behavior*, New York: Academic Press, (4): 71-81.
- Büyüköztürk, Ş. (2012). Bilimsel araştırma yöntemleri. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

- Büyüköztürk, Ş. (2013). Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş., Çokluk, Ö. ve Şekercioğlu, G. (2010). Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik: SPSS ve LISREL uygulamaları. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2016). Bilimsel araştırma yöntemleri. Ankara: Pegem Akademi.
- Cansoy, R., Türkoğlu, M.E. ve Parlar, H. (2016). Liderlik özellikleri: Bir ölçek geliştirme çalışması ve öğrencilere yönelik bir araştırma. *Milli Eğitim*, 212, 139-159.
- Cutts, N. E. ve Moseley, N. (2001). Üstün zekâlı ve yetenekli çocukların eğitimi (Çev. İsmail Ersevim). İstanbul, Özgür Yayınları.
- Cüceloğlu, D. (2000). İnsan ve davranışı. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Çağlar, D. (2004). *Üstün zekâlı çocukların özellikleri*. I. Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi Makaleler Kitabı 23-25 Eylül 2004. İstanbul: Marmara Üniversitesi: 111-126.
- Çelikten, Y. (2017). Üstün yetenekli çocuklar ve bilsem. *Turkish Journal of Educational Studies*, 4 (3), 87-104.
- Çetin, F., Alpa Bilbay, A., ve Albayrak Kaymak, D. (2003). Araştırmadan uygulamaya çocuklarda sosyal beceriler. (3. Baskı). İstanbul, Epsilon Yayıncılık.
- Çetinkaya, Ç; Maya Çalışkan, İ., ve Güngör, H. (2012). Üstün yetenekli öğrencilerin liderlik özelliklerinden kaynaklanan sınıf yönetimi sorunları. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2 (24), 7-29.
- Çitil, M. ve Ataman, A. (2018). İlköğretim çağındaki üstün yetenekli öğrencilerin davranışsal özelliklerinin eğitim ortamlarına yansımaları ve ortaya çıkabilecek sorunlar. *Gefad / Gujgef* 38(1), 185-231.
- Delisle, J.R. (1985). Dounselling gifted person: A lifelong concern. *Roeper Review*, 8, 5-6.
- Eren, F., Ömerelli Çete, A., Avcil, S. ve Baykara, B. (2018). Üstün yetenekli çocuklarda ve ailelerinde duygusal ve davranışsal özellikler. *Arch Neuropsychiatry*, 55, 1-8.
- Davaslıgil, Ü. (2004). *Üstün Çocuklar*. I. Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi Seçilmiş Makaleler Kitabı. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları Cilt 63.

- Frost, R. O., Marten, P., Lahart, C. ve Rosenblate, R. (1990). The dimensions of perfectionism. *Cognitive Therapy and Research*, 14, 449–468.
- Kahraman, S. ve Bulut-Pedük, (2014). 6, 7 ve 8. sınıf üstün yetenekli öğrencilerin mükemmeliyetçilik düzeylerinin belirlenmesi. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(2), 137-150.
- Karagöllü, S. (1995). *Anaokulu almış ve almamış ilkökul öğrencilerinin cinsiyet ve sınıflarına göre okul başarı düzeyleri ile öz-saygı düzeylerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Karataş, Z. ve Tagay, Ö. (2019). Ortaokula devam eden özel (üstün) yetenekli öğrenciler için sosyal beceri ölçeğinin geliştirilmesi ve özel (üstün) yetenekli öğrencilerde kullanılabilecek sosyal beceri programının hazırlanması. Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Proje No: 0355-NAP-16.
- Kartel, O. ve Tortop, H.S. (2019). Üstün yetenekli ve normal öğrencilerin benlik saygısı ve bağlanma düzeyleri. *Üstün Zekâlılar Eğitimi ve Yaratıcılık Dergisi*, 6(2), 167-177.
- Kaya, A. ve Siyez, D. M. (2010). KA-Sİ çocuk ve ergenler için empatik eğilim ölçeği: Geliştirilmesi geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Eğitim ve Bilim*, 35 (156). 110-125.
- Korkmaz, O. (2017). *Özel yetenekli olan ve olmayan öğrencilerde öz-yeterlik, denetim odağı ve akademik ertelemenin akademik başarı üzerindeki yordayıcılığının incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tokat.
- Kök, M. ve Demiralp, C. (2018). Özel yetenekli öğrencilerin bazı demografik değişkenlere göre empatik becerilerinin incelenmesi. *TURAN-SAM Uluslararası Bilimsel Hakemli Dergisi*, 10(38), 222-230.
- Köksal, A. (2007). *Üstün zekâlı çocuklarda duygusal zekâyı geliştirmeye dönük program geliştirme çalışması*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Küçük, H.D. (2017). *Özel yetenekli olan ve olmayan 4. ve 5. sınıf öğrencilerinin liderlik becerilerinin empati becerileri ile ilişkisinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bahçeşehir Üniversitesi, İstanbul.
- Landis, J. R. ve Koch, G. G. (1977). The measurement of observer agreement for categorical data. *Biometrics*, 33, 159-174.
- Leana-Taşcılar, M.Z. ve Kanlı, E. (2014). Üstün zekalı ve normal gelişim gösteren çocukların, mükemmeliyetçilik ve öz-saygı düzeylerinin incelenmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri*

Fakültesi Dergisi, 47(2), 1-20.

LoCicero, K. ve Ashby, J.S. (2000). Multidimensional perfectionism in middle school age gifted students: a comparison to peers from the general cohort. *Roeper Review*, 22 (3),12-17.

Matson, J. L., Matson, M. L. ve Rivet, T. T. (2007). Social skills treatments with children with autism spectrum disorders. *Behavior Modification*, 31(1), 682-707.

Mızrak, E. Ö. (2006). *Anksiyete bozukluğu veya depresif bozukluk tanısı alan hastalarda çok boyutlu mükemmeliyetçilik ölçeği uyarlama çalışması*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.

Milli Eğitim Bakanlığı Bilim ve Sanat Merkezleri Yönergesi (2016). *Tebliğler Dergisi*, Kasım 2016/2710.

Oğurlu, Ü. ve Yaman, Y. (2010). Üstün zekâlı/yetenekli çocuklar ve iletişim. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28, 213-223.

Orange, C. (1997). Gifted students and perfectionism. *Roeper Review*, 20(1), 1-9.

Özbaş, E. (2010). *Üstün ve normal zekâ düzeyine sahip 4. ve 5. sınıf öğrencilerinin ebeveyn kabul ret düzeylerini algılayışlarıyla empati düzeyleri arasındaki ilişki*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Özbaş, Y. ve Palancı, M. (2011). Üstün yetenekli çocuk ve ergenlerin psikososyal özellikleri. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22 (1), 89-108.

Özkan, N. (2009). *Üstün zekâlı-üstün yetenekli çocukların eğitiminde okulun, öğretmenin ve ailenin yeri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi, İstanbul.

Pajares, F. (2002). Overview of social cognitive theory and of self-efficacy. San Diego: Academic Press.

Parker, W. D. (2000). Healthy perfectionism in the gifted. *Journal of Secondary Gifted Education*, 11,173–183.

Robinson, J. P., Shaver, P. R., ve Wrightsman, L. S. (1991). Criteria for scale selection and evaluation in measure of personality and social psychological attitudes. San Diego: California Academic Press.

Saka, A. (2017). *Farklı aile yapısına sahip ergenlerin öz yeterlik ve psikolojik dayanıklılık düzeylerinin incelenmesi*.

Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Karabük Üniversitesi, Karabük.

- Saranlı, A.G. ve Metin, N. (2012). Üstün yetenekli çocuklarda gözlenen sosyal-duygusal sorunlar. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 45(1), 139-163.
- Seçer, İ. (2013). SPSS ve Lisrel ile pratik veri analizi. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Şencan, H. (2005). Sosyal ve davranışsal ölçümlerde geçerlilik ve güvenilirlik. Ankara: Seçkin Matbaası.
- Şimşek, Ö.F. (2007). Yapısal eşitlik modellemesine giriş- Temel ilkeler ve LISREL uygulamaları. Ankara: Ekinoks Yayıncılık.
- Tan, L. S. ve Chun, K. Y. N. (2013). Perfectionism and academic emotions of gifted adolescent girls. *Asia-Pacific Educational Researcher*, 23(3), 389–401.
- Topçu, S. ve Leana-Taşçılar, M. Z. (2016). Üstün zekâlı öğrencilerde motivasyon ve benlik saygısı düzeylerinin cinsiyet ve sınıf düzeyine göre incelenmesi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(23), 591-622.
- Uyaroğlu, B. (2011). *Üstün yetenekli ve normal gelişim gösteren ilköğretim öğrencilerinin empati becerileri ve duygusal zekâ düzeyleri ile anne-baba tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Uz Baş, A. (2010). Uyumlu-Uyumsuz Mükemmeliyetçilik Ölçeği'nin Türkçe'ye uyarlanması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4 (34), 128-138.
- VanTassel-Baska, J., Olszewski-Kubilius, P. ve Kulieke, M. (1994). A study of self-concept and social support in advantaged and disadvantaged seventh and eighth grade gifted students. *Roeper Review*, 16(3), 186-191.
- Warre, H. C. (2003). Psikoloji Sözlüğü. Göbekçin, Tufan (Çeviren). Ankara: Yeryüzü Yayınevi.
- Yaya-Kocayörük, A. (2000). *İlköğretim öğrencilerinin sosyal becerilerini geliştirmede dramının etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.